

PREDKLADACIA SPRÁVA

Návrh na uzavretie Dohody o ochrane investícií medzi Európskou úniou a jej členskými štátmi na jednej strane a Vietnamskou socialistickou republikou na strane druhej (ďalej len „dohoda“) predkladá Ministerstvo financií Slovenskej republiky (ďalej len „MF SR“) ako iniciatívny materiál.

Cieľom dohody je zabezpečiť vysokú úroveň ochrany investícií pri zachovaní práv Európskej únie (ďalej len „EÚ“) a Vietnamskej socialistickej republiky (ďalej len „Vietnam“) na reguláciu a sledovanie cieľov verejnej politiky, ako je ochrana verejného zdravia, bezpečnosti a životného prostredia.

Dohoda je druhá samostatná dohoda o ochrane investícií, ktorú uzatvorí EÚ a jej členské štáty. Oddelenie samostatných investičných dohôd sa uskutočnilo v reakcii na rozhodnutie Súdneho dvora EÚ v konaní Stanovisko 2/15. Predmetné konanie potvrdilo zmiešanú povahu obchodnej dohody s investičnou kapitolou. Následne Európska komisia rozhodla o rozdelení dohôd o voľnom obchode na obchodné dohody vo výlučnej kompetencii EÚ a investičných dohôd v zdieľanej kompetencii EÚ a členských štátov.

Medzinárodné investičné dohody sú uzatvárané za účelom ochrany zahraničných investorov pred možným nepriaznivým konaním zo strany host'ujúceho štátu. Takéto konanie môže zahŕňať napríklad nezákonné vyvlastnenie alebo opatrenie rovnajúce sa vyvlastneniu, diskrimináciu, porušenie práva na spravodlivý proces, obmedzenie prevodu kapitálu, odobratie licencie a iné. Bez investičnej dohody má zahraničný investor ako fórum na riešenie sporov k dispozícii iba národný súd. Ten môže byť v niektorých prípadoch zaujatý voči zahraničnému investorovi. Tieto dohody poskytujú zahraničným investorom záruky, že s ich investíciami bude zaobchádzané spravodlivo a rovnocenne s národnými investormi.

Dohodu dňa 30. júna 2019 v Hanoji za EÚ podpísala Európska komisia, za Vietnam vláda Vietnamskej socialistickej republiky. Dňa 12. februára 2019 bola dohoda schválená Európskym parlamentom. EÚ tým ukončila vnútorné schvaľovacie postupy dohody.

Predkladaná dohoda je zmiešanou úniou zmluvou, t. j. zmluvou, ktorá pokrýva oblasť spoločných právomocí EÚ a jej členských štátov. Preto je potrebné jej schválenie aj v národných parlamentoch. V súlade s čl. 3 ods. 3 Pravidiel pre uzatváranie medzinárodných zmlúv a zmluvnú prax sa dohoda predkladá na rokovanie vlády SR po podpise.

Dohoda je podľa článku 7 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) medzinárodnou zmluvou, ktorá priamo zakladá práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, a preto podlieha pred jej ratifikáciou vysloveniu súhlasu Národnej rady Slovenskej republiky. Zároveň je dohoda medzinárodnou zmluvou podľa článku 7 ods. 5 Ústavy SR (medzinárodná zmluva, na ktorej vykonanie nie je potrebný zákon a medzinárodná zmluva, ktorá priamo zakladá práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb), ktorá po ratifikácii a vyhlásení spôsobom ustanoveným zákonom, má prednosť pred zákonmi SR. Dohoda je v súlade so zahraničnopolitickými záujmami SR, ako aj v súlade s medzinárodnoprávnymi záväzkami SR.

S ohľadom na zdieľanú právomoc EÚ a členských štátov Európska komisia nenavrhol predbežné vykonávanie dohody.

Dohoda obsahuje všetky aspekty nového prístupu EÚ k ochrane investícií a riešenia investičných sporov, ktoré nie sú súčasťou existujúcich bilaterálnych investičných dohôd medzi Vietnamom a členskými štátmi EÚ. Celkovo 22 členských štátov EÚ, vrátane Slovenskej republiky, má uzatvorené bilaterálne investičné dohody s Vietnamom. Dohoda nahradí 21 existujúcich bilaterálnych investičných zmlúv a zavedie moderný spoločný rámec na ochranu investícií pre všetkých investorov z EÚ vo Vietname.

Podľa dohody Vietnam zaručuje, že EÚ investori a ich investície vo Vietname budú mať spravodlivé a rovné zaobchádzanie a nebudú diskriminovaní a diskriminované v porovnaní s investormi a investíciami Vietnamu v porovnateľných situáciách. Zároveň táto dohoda chráni EÚ investorov a ich investície vo Vietname pred vyvlastnením, pokiaľ nie je na verejné účely v súlade so spravodlivým procesom, na nediskriminačnom základe a za zapltenie okamžitej, primeranej a účinnej náhrady podľa trhovej hodnoty vyvlastnenej investície. Dohoda je obojstranná, takže rovnaké náležitosti sa kladú aj na EÚ a jednotlivé štáty voči investorom z Vietnamu.

Dohoda zavádza moderný a reformovaný Investičný súdny systém na riešenie sporov, ktorý je podobný ako v Komplexnej hospodárskej a obchodnej dohode (CETA) medzi Kanadou na jednej strane a EÚ a jej členskými štátmi na strane druhej. Tento systém zabezpečuje dodržiavanie pravidiel ochrany investícií a usiluje sa o dosiahnutie rovnováhy medzi transparentnou ochranou investorov a ochranou práva štátu na reguláciu s cieľom plniť ciele verejnej politiky. Systém investičných súdov nahradí mechanizmus urovnávania sporov medzi investormi a štátom (ISDS) v bilaterálnych investičných dohodách členských štátov. Dohoda stanovuje stály medzinárodný a úplne nezávislý systém riešenia sporov, ktorého základnými kameňmi sú stály investičný tribunál prvého stupňa a odvolací tribunál, ktorý zabezpečí právnu správnosť a istotu v súvislosti s výkladom dohody. Všetci členovia súdov budú vymenovaní v EÚ a Vietname vopred a budú podliehať prísnyim pravidlám nezávislosti, integrity a etického správania. Všetci členovia súdu budú dodržiavať záväzný Etický kódex uvedený v dohode. EÚ a Vietnam vymenujú len členov tribunálu, ktorí preukázali svoje odborné znalosti v oblasti medzinárodného práva verejného a majú kvalifikáciu vyžadovanú vo svojich krajinách na vymenovanie do súdnych funkcií alebo sú uznávaní kompetentní právnici. Konanie pred tribunálmi bude úplne transparentné. Dokumenty budú prístupné verejnosti a pojednávania budú prístupné verejnosti. Zúčastnené tretie strany budú môcť podať podania v konaní pred tribunálom. Paralelné alebo viacnásobné spory budú zakázané.

Predkladaný materiál nemá vplyv na rozpočet verejnej správy, sociálne vplyvy, vplyv na životné prostredie, vplyv na informatizáciu spoločnosti, vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu, ani vplyvy na služby verejnej správy pre občana a potenciálne môže mať pozitívny vplyv na podnikateľské prostredie.